

Γράμμα του Διευθυντή Σύνταξης

Η Ακαδημαϊκή Ιατρική Σήμερα. Αναζητείται Πάθος

ΠΑΝΟΣ Ε. ΒΑΡΔΑΣ

Καρδιολογική Κλινική, Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο Ηρακλείου

Πριν από τρεις δεκαετίες μιλούσα με ένα δικό μου άνθρωπο που μόλις άρχιζε να ανεβαίνει τις πρώτες βαθμίδες της καριέρας του, οραματιζόμενος μία ακαδημαϊκή σταδιοδρομία στην καρδιολογία.

Μιλούσε με πάθος για τα όνειρά του, ανέλυε τις δυσκολίες που συναντούσε και συνέκρινε τις πραγματικότητες ανάμεσα στις μικρές και μεγάλες χώρες. Κυρίως πίστευε στις αξίες των ιδεών του.

Θαύμαζε απεριόριστα εκείνους τους ευρύτατα αναγνωρισμένους καρδιολόγους που είχαν τη χαρά να βλέπουν τις ερευνητικές τους εργασίες να δημοσιεύονται σε έγκυρα, σημαντικά ιατρικά περιοδικά και τις κοπιαστικές προσπάθειές τους να δικαιώνονται ακαδημαϊκά. Στο τέλος της συζήτησής, θυμάμαι που χρησιμοποίησε το δικό του, υπέρτατο επιχείρημα λέγοντας: Βλέπεις, δεν έχω σπίτι, δεν έχω αυτοκίνητο, δεν έχω άλλες ιδιοκτησίες.

Πίστεψέ με, αν είχα να διαλέξω τί προτιμώ ανάμεσα σε μία δική μου δημοσίευση στο *Circulation* και ένα σεβαστό ποσό, ας πούμε εκατό χιλιάδες δολάρια, θα διάλεγα το πρώτο, χωρίς δεύτερη σκέψη.

Σήμερα συνεχίζω να μιλώ με νέους συνεργάτες μου. Πολλά έχουν αλλάξει. Τουλάχιστον στη χώρα μου. Φοβάμαι και ευρύτερα.

Είναι αλήθεια ότι ανάμεσα στους νέους ειδικευόμενους, οι ικανότεροι είναι ακόμη συνήθως αυτοί που ζητούν δικαίωση στα όνειρά τους μέσα από την ακαδημαϊκή καριέρα. Αυτή δηλαδή που συνδυάζει ικανή κατάρτιση, ερευνητική εργασία, διδασκαλία και κλινικό έργο. Αυτή τη μορφή εργασίας που προσδοκά να συμβάλλει λιγότερο ή περισσότερο στην ανάπτυξη της επιστήμης μας.

Όμως διακρίνω θεμελιακές διαφορές στο ηθικό

αυτών των νέων συναδέλφων, σε σχέση με τους παλαιότερους, την αμφιβολία στις επιλογές τους, περιορισμένες αντοχές και έλλειψη πάθους. Το τελευταίο, το πάθος, είναι αναμφίβολα το κύριο στοιχείο της όποιας δημιουργίας που δε σχετίζεται αποκλειστικά με την οικονομική αμοιβή και την ικανοποίηση καταναλωτικών αναγκών.

Είναι το πάθος αυτό που διατηρεί δημιουργικούς, ακούραστους και ακμαίους, όλους αυτούς που λογικά θα έπρεπε να εφησυχάσουν στις περγαμινές και τα κεκτημένα τους. Χρειάζεται όμως να αναρωτηθούμε γιατί λείπει το πάθος, σε σημαντικό βαθμό, για την ακαδημαϊκή ιατρική, από τους νεότερους; Τι άλλαξε στις ιεραρχήσεις, τα ζητούμενα και τα μοντέλα ζωής;

Φοβάμαι ότι τα τελευταία χρόνια άλλαξαν τα περισσότερα. Ίσως όλα. Πρώτα περιορίστηκαν οι ιδεολογικές αναζητήσεις, ο ρομαντισμός, η καρτερικότητα για την ανέλιξη, η πίστη σε μη υλικές αλλά ηθικές αξίες.

Η μορφή της κοινωνικής καταξίωσης με ότι το τελευταίο περιλαμβάνει, που στηριζόταν παλαιότερα σε λειτουργήματα συναφή με την κοινωνική προσφορά και τον ηρωισμό, φθίνει εξαιρετικά.

Αντίθετα, αργά και προσοδευτικά, αλλά με αδυσώπητη αποτελεσματικότητα επιβάλλονται ως νέα επιτυχημένα πρότυπα στα μέσα αστικά στρώματα, μοντέλα όπου ως κύριο μέτρο επιτυχίας κρίνεται η οικονομική ευρωστία.

Αναμφίβολα η νέα πραγματικότητα δεν αφορά μόνο το χώρο της ακαδημαϊκής ιατρικής· πλήττει εξίσου πολλαπλούς χώρους που επανδρώνονται από λειτουργούς, εξαιρετικά αναγκαίους για το κοινωνικό σύνολο. Ειδικά όμως στο χώρο της ιατρικής,

αντίθετα με ότι συμβαίνει στον κλήρο, στον στρατό και τον ευρύτερο εθελοντισμό συμβαίνει κάτι ακόμη χειρότερο.

Χρόνο με το χρόνο, γιγαντώνονται οι ιδιωτικές επιχειρήσεις υπηρεσιών υγείας εδώ αναμφίβολα, οι πρωταγωνιστές δεν είναι οι ιατροί. Εδώ,

η ακαδημαϊκή ιατρική ακούγεται ως οξύμωρο.

Αντίθετα, εδώ κυριαρχεί το ανώνυμο, το μαζικό, το οικονομικά επικερδές. Είναι σαφές ότι ζούμε νέες εποχές με νέο ιδεολογικό, ανθρωπιστικό και οικονομικό χαρακτήρα. Η ακαδημαϊκή ιατρική αγωνίζεται να επιβιώσει. Το πάθος αναζητείται.